

Beroep: Dakdekker riet/ Rietdekker

Omschrijving werkzaamheden:

Het leggen en onderhouden van een rieten dak is vakwerk. Het dekken van riet is echt een ambacht, dat (nog) vaak van vader op zoon wordt overgedragen. Kwam men niet uit een rietdekkersgeslacht dan kon men gaan werken bij een rietdekker op het dak om zodoende het vak onder de knie te krijgen. Het vak moet vooral in de praktijk worden geleerd, door het jaren te doen en zodoende ervaring op te bouwen. Het is werk wat hoofdzakelijk met de handen wordt gedaan. Daardoor is het maken van een rieten dak ook erg arbeidsintensief. De rieten daken van nu zijn moderne dakconstructies met hoge isolatiewaarden en door de komst van het gesloten dak ook brandveilig.

Het werk van de rietdekker bestaat voor 40 tot 50% uit renovatie en restauratie van oude dakbedekkingsmaterialen. Dit betekent dat vaak eerst het oude riet moet worden verwijderd. Er bestaan verschillende, vaak regionaal bepaalde verschillen in rietdektechniek. Elke rietdekker heeft zijn eigen favoriete methode van het riet aan het dak binden met de daarbij behorende gereedschappen. Alle rietdekkers hebben gemeen dat ze werken met de zon mee; van rechts naar links.

De rietdekker werkt met verschillende rietdekkersgereedschappen en timmergereedschappen. Hij gebruikt vaak speciaal voor de rietdekkerij vervaardigd klimmateriaal. Hij werkt meestal op aluminium dakstoelen. De oude houten dakstoelen worden vanwege het eigen gewicht bijna niet meer gebruikt. De dakstoelen worden met haken vastgezet aan de rietlat (bij een traditioneel dak) of aan de gaarde (bij een schroefdak). Ook wordt gebruik gemaakt van een lange paal (steunboom of 'juffer') die met een haak of ketting aan de rietlat of gaarde wordt vastgezet. Voor reparatiewerk wordt een dakladder gebruikt. Laddersteigers en hangsteigerjukken worden vaak zonder leuning gebruikt in verband met aanvoer van materiaal.

Materieel: Rietmes, mes, spanhaak, spantang, garde, bindtang, dekhaak, dekdraad, binddraadklos, recht naald met oog, rietklopper, speciale rietklopper, rietklopper met lange steel, emmers, pleistertroffel, pannestrijker, boormachine, schroefmachine, ladders, ladderlift, steiger, laddersteiger, hangsteigerjukken, aluminium dekstoel, steunboom, dakhaken, klimhaken

Materiaal: Rietlatten, riet, ijzerdraad, twijgen, binddraad, platkopschroeven, kalkcementmortel, loodstrips, rietvorsten

De voorbereidende werkzaamheden worden in de werkplaats van het bedrijf gedaan. De rietdekker werkt vaak in een ploeg en men reist elke dag op en neer naar de plek, het project waar men op dat moment werkzaam is. De werkomstandigheden van de rietdekker kenmerken zich door het werken op een hellend vlak, op een relatief gladde ondergrond, op soms grote hoogte. Er is incidenteel kortdurende blootstelling aan lawaai (Gehoorbescherming verplicht) en ook incidenteel blootstelling aan hand-armtrillingen (taakroulatie). Het werk vindt altijd in de buitenlucht plaats. Bij het werk op daken heeft de rietdekker te maken met verschillende weersomstandigheden (koude, wind, regen), waardoor het werk gehinderd kan worden of wat invloed heeft op de veiligheid. Bij (harde) regen kan de rietdekker niet werken. Goede

beschermende werkkleding, maatregelen en afspraken zijn nodig in verband met de aard van het werk en het buitenklimaat. Er is blootstelling aan (merendeels hinderlijk) stof. Bij renovatie moeten vaak de rietlatten vervangen worden. Bij onderhoud, renovatie en restauratie moet het oude riet, dat vaak begroeid en beschimmeld is, worden verwijderd. Hierbij komt veel stof vrij. Bij oude rieten daken kunnen micro-organismen, zoals schimmels of schadelijke stoffen aanwezig zijn en kunnen ook algen, mos en ongedierte (vooral stofluizen) voorkomen. Kwartsstof kan vrijkomen bij het zagen of slijpen van afdekpannen (rietvorsten). Blootstelling aan kwartsstof kan stoflongen, silicose en longkanker veroorzaken. Blootstelling zoveel mogelijk vermijden en verplichte maatregelen en/of ademhalingsbescherming zijn nodig. Er is soms blootstelling aan toxische stoffen bij het werk met lood en zink en blootstelling aan soldeerdamp. Er is blootstelling aan cement bij aanbrengen van vorstpannen wat huidirritatie, overgevoeligheid en huidklachten (cementeczeem) kan veroorzaken. (Blootstelling vermijden, huidbescherming gewenst, werkhandschoenen dragen). Vaak ontbreken goede was en kleedruimten. Er kunnen soms asbestcementplaten of -rookkanalen aanwezig zijn. (Speciale voorzorgsmaatregelen noodzakelijk). De rietdekker heeft wat vaker te maken met onveilige situaties. Veiligheidsrisico's zijn stoten, snijden, klemmen, knellen, struikelen, uitglijden, verstappen en het werken op hoogte. Hij kan vallen een ladder, een steiger of het dak of door het bezwijken van dakdelen. Hij kan ook worden geraakt door vallende materialen of gereedschap.

Risicogebied	Prioriteit (Arbouw)	Risico / Aandachtspunt	(Suggesties voor) maatregelen
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Handmatige aan- en afvoer van materialen, apparatuur en gereedschappen op de grond en op het dak, Opperen, tillen en sjouwen van bossen riet	Zorg voor hulpmiddelen (een pannenlift, ladderlift of verreiker met aangekoppeld platform) om de materialen naar het dak te transporteren. Plaats de materialen die op het dak moeten komen zo dicht mogelijk bij de ladderlift.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Klimmen op ladders en hellende daken	Gebruik lichtere ladders. Voorzie daken van ladderhaken met bevestigingsogen.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Gereedschap binnen handbereik	Zorg voor een voorziening om gereedschappen en materialen op of in te leggen (dakstoel, dakzak, emmer).
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Handmatige aan- en afvoer van materialen, apparatuur en gereedschappen op de grond en op het dak, Slopen/ verwijderen oud riet	Verstrek/gebruik (transport)hulpmiddelen.
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Opperen, tillen en sjouwen van bossen riet	Draag maximaal 4 bossen riet per keer. Geef voorlichting over een goede til- en draagtechniek Zorg voor afwisseling in de werkzaamheden en werkhouding om langdurige eenzijdige belasting te voorkomen. Verstrek/gebruik hulpmiddelen voor opperen en transport
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Handmatige aan- en afvoer van materialen, apparatuur en gereedschappen op de grond en op het dak	Zorg dat materiaal goed hanteerbaar is bij handmatige aanvoer en niet zwaarder dan 25 kg Zet voor opperen mechanische hulpmiddelen in
Fysieke belasting	1	Tillen/ dragen, duwen, trekken van zware lasten Slopen/ verwijderen oud riet	Gebruik vuilcontainer zodat alles in een keer weggegooid wordt in plaats van eerst op de grond en daarna pas in de container.
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Klimmen op ladders en hellende daken	Werk op het dak altijd met steunmiddelen, zoals panlatten, een dakstoel, daksteiger of dakladder. Gebruik ladders met treden (brede sporten) die een goede ondersteuning bieden voor de voeten. Zorg voor hulpmiddelen (een pannenlift, ladderlift of verreiker met aangekoppeld platform) om de materialen naar het dak te transporteren Verstrek/gebruik (transport)hulpmiddelen. Plaats de materialen die op het dak moeten komen zo dicht mogelijk bij de ladderlift Transporteer materialen, apparatuur boven 25 kg niet handmatig maar altijd met ladder -of pannenlift (tot op het dak) Verstrek/gebruik transport- en hulpmiddelen en ergonomisch gereedschap
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Lang achter elkaar hetzelfde werk doen, Klimmen op ladders en hellende daken	Werk op hellende daken altijd met steunmiddelen, zoals een (boom), panlatten, dakstoel, daksteiger of dakladder Zorg dat het werk op het dak en op de grond regelmatig wordt afgewisseld.
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Riet in model kloppen met houten drijfbord	Zorg voor afwisseling in de werkzaamheden en werkhouding om langdurige eenzijdige belasting te voorkomen.
Fysieke belasting	1	Zware lichamelijke inspanning Lang achter elkaar hetzelfde werk doen	Zorg voor een goede werkvoorbereiding en werkorganisatie

Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Voorovergebogen staand	Zorg voor goede werkplekinrichting/ werkhoogte Verstrek/gebruik (transport)hulpmiddelen.
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Zittend in kleermakerszit , steunend op de knieën of hurkend is belastend voor knieën	Verstrek/gebruik bescherming wanneer op de knieën moet worden gesteund; kniestukken in de werkbreek of in de speciaal hiervoor bedoelde houders. Eventueel kunnen kniebeschermers worden gebruikt
Fysieke belasting	1	Langdurig in dezelfde houding werken Eenzijdige belasting bij opperen en rietdekken	Geef voorlichting over juiste werkhouding, het gebruik van hulpmiddelen en het afwisselen van werkhouding/werkzaamheden.
Veiligheid	1	Valgevaar Struikelen niet stevig staan	Draag schoenen met dikke zolen en kniebescherming.
Veiligheid	1	Valgevaar Plaatsen steiger onmogelijk, Vallen door overbelasting dakconstructie, Dakstoel, boom ("juffer") vastzetten, Werkvoorbereiding, Zelf steiger bouwen	Zorg voor een veilige werkplek (zoals een steiger of dakstoelen) afgestemd op de hoogte en vorm van het dak.
Veiligheid	1	Valgevaar Overige	Maak voor het werken op rieten daken zonodig gebruik van een verplaatsbaar hekwerk of platform. Verstrek/ gebruik de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project: bij een kans op vallende materialen of gereedschap een veiligheidshelm (NEN-EN 397), veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345 met S3-codering), werkhandschoenen (NEN-EN 388), valbeveiliging
Veiligheid	1	Valgevaar Werken op hoogte / Harde wind, Zelf steiger bouwen	Bij een verwachte windkracht zes of meer moet het werk op aluminium rolstellingen worden gestaakt en mogen er geen ladders worden gebruikt. Bij windkracht zeven (op het dak gemeten) worden de werkzaamheden op het dak en het hijswerk gestaakt.
Veiligheid	1	Valgevaar Kans op vallen door onvoldoende sterke ondergrond	Breng indien mogelijk een mandragende ondergrond aan; is dit niet mogelijk dan dienen extra veiligheidsvoorzieningen te worden getroffen.
Veiligheid	1	Valgevaar Kortdurende reparaties, ontbreken dakrandbeveiliging, plaatsen steiger onmogelijk, werken aan molens, werkvoorbereiding	Zorg bij werk op kappen en daken voor collectieve valbeveiliging door het aanbrengen van daksteigers met randbeveiliging. Alleen als het werk minder tijd neemt dan 3 manuur per dakvlak of indien aantoonbaar collectieve valbeveiliging niet toepasbaar is, is het werken met individuele valbeveiliging toegestaan.
Veiligheid	1	Valgevaar Werken aan molens	Zorg bij de kans op vallen (onder andere bij het werk op molenkappen) voor aanvullende veiligheidsvoorzieningen; valbeveiliging die wordt vastgezet aan een haak of aan een draad die in de breedterichting over het dak gespannen is, vangnetten of gaasnetten.
Veiligheid	1	Valgevaar Onveilige transportmiddelen en/ of voorzieningen	Maak gebruik van ladders, materiaalliften, steigers of werkplateaus, die regelmatig worden gekeurd en in goede staat van onderhoud verkeren, voorzien van afscherming van bewegende delen.
Veiligheid	1	Valgevaar Werken op dakladder	Daken voorzien van ladderhaken met bevestigingsogen. Controleer grondig de degelijkheid en de sterkte van de dakgoot voordat u deze betreedt, of er een dakladder in plaatst.
Veiligheid	1	Valgevaar Werkvoorbereiding, Werken op hoogte / Harde wind	Check deugdelijkheid dakgootconstructie of hang dakladder af aan rietlat, daknok of veiligheidshaak Zorg voor goede veiligheidsinstructie aan de werknemers; zie toe op het naleven van de voorschriften.
Veiligheid	1	Valgevaar Veiligheid van de steiger en het materieel	Controleer dagelijks de veiligheid van de steiger en het materieel.
Veiligheid	1	Valgevaar Werken op hoogte / Harde wind	Beëindig het werk indien de wind harder is dan de afgesproken maximale windkracht.
Veiligheid	1	Valgevaar Dakstoel, boom ("juffer") vastzetten	Zet de boom met dakhaken vast. Dakstoelen bij voorkeur met twee haken aan rietlat vastmaken. De boom met dakhaken vastzetten
Veiligheid	1	Valgevaar Geen leuning aan steiger	Breng leuning en kantbeveiliging aan steiger aan. Leuning, kantbeveiliging aan steiger aanbrengen
Veiligheid	1	Valgevaar Geen leuning aan steiger, werken aan molens, werkvoorbereiding	Controleer dagelijks de veiligheid van de steiger en het materieel
Veiligheid	1	Valgevaar Kortdurende reparaties	Werk op houten of rubber dakladders, afhankelijk van hoogte met vanglijn
Veiligheid	1	Valgevaar Onjuiste/ onstabiele plaatsing van ladder	Gebruik alleen goedgekeurd steiger- en klimmaterieel volgens voorschrift. Gebruik deugdelijke (bouw)ladders van voldoende lengte. Gebruik alleen ladders die voldoen aan NEN-2484. Inspecteer klimmaterieel periodiek. Zorg voor juiste, stabiele opstelling.
Veiligheid	1	Valgevaar Ontbreken dakrandbeveiliging	Zorg voor dakrandbeveiliging, verplicht bij valgevaar. Gebruik valbeveiliging bij het aanbrengen van dakrandbeveiliging.
Veiligheid	1	Valgevaar Ontbreken dakrandbeveiliging, plaatsen steiger onmogelijk, vallen door overbelasting	Maak voor het werken op rieten daken zonodig gebruik van een verplaatsbaar hekwerk of platform
Veiligheid	1	Valgevaar Plaatsen steiger onmogelijk	Werk met dakladder of met een vanaf de grond opgebouwde dakrandbeveiliging, of specifiek vangnet aan de dakgoot. Controleer grondig de degelijkheid en de sterkte van de dakgoot voordat u deze betreedt, of er een dakladder in plaatst

Veiligheid	1	Valgevaar Vallen door overbelasting dakconstructie	Zorg bij de kans op vallen voor aanvullende veiligheidsvoorzieningen; valbeveiliging die wordt vastgezet aan een haak of aan een draad die in de breedterichting over het dak gespannen is, vangnetten of gaasnetten Mandragende ondergrond aanbrengen, dakconstructie niet te zwaar belasten, materialen verdelen over dakconstructie
Veiligheid	1	Valgevaar Werkvoorbereiding	Beoordeel hoogte van het dak, de noodzaak van afzettingen e.d. Zorg voor een goede toegang tot dak voor mensen, materiaal en gereedschap Verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project Goede werkvoorbereiding, ga na welke voorzieningen nodig zijn Beoordeel hoogte van het dak, de noodzaak van afzettingen e.d. Zorg voor een goede toegang tot dak voor mensen, materiaal en gereedschap
Veiligheid	1	Valgevaar Zelf steiger bouwen	Het plaatsen/ bouwen van steigers dient deskundig te gebeuren Maak een montageplan waarin staat dat zoveel mogelijk vanaf een gesloten vloer wordt gewerkt Beschrijf in het montageplan dat een vlakke, draagkrachtige ondergrond nodig is. Is deze er niet, breng dan voldoende ondersteuning aan Laat leuning, hekwerken en kantplanken direct na de vloeren aanbrengen. Houd hier al bij de levering rekening mee. Hetzelfde geldt voor de ladder- en trapopgangen Laat bij demontage in de omgekeerde volgorde werken Laat schoren en verankeringen gelijk opbrengen met de rest van de steiger Voorkom dat tijdens de montage de steiger voor het opslaan van materiaal wordt gebruikt Richt de werkplek zorgvuldig in, houd deze vrij van obstakels, zoals afval, snoeren en gereedschap Regel dat voorafgaand aan het werk de randen van vloeren en steigers zijn afgezet en de springen zijn dichtgelegd. Zorg ervoor dat de rommel die het werk kan hinderen is opgeruimd Zorg voor het afzetten van de werkplek als er een kans bestaat dat materiaal naar beneden valt Verstrek veiligheidsgordels voor het werken op plaatsen waar onvoldoende afscherming is Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften Controleer regelmatig of de werksteiger veilig is. Zorg daarnaast voor voldoende loopruimte
Veiligheid	1	Valgevaar Gebruik van steiger	Gordels aan haak in het dak of aan een verankerde draad klikken
Veiligheid	1	Valgevaar Werken met valbeveiliging	
Veiligheid	1	Contact met arbeidsmiddel Slecht gereedschap of materieel, onjuist gebruik van gereedschap, Ondeskundig gebruik elektrisch gereedschap, apparatuur of installaties in vochtige omgeving	Maak gebruik van gekeurd, veilig gereedschap, dat is voorzien van de vereiste beveiligingen. Keur materieel en gereedschap minimaal éénmaal per jaar.
Veiligheid	1	Overige gevaren Kniebeschadiging	Zorg voor bescherming wanneer op de knieën moet worden gesteund; kniestukken in de werkbreek of in de speciaal hiervoor bedoelde houders. Eventueel kunnen kniebeschermers worden gebruikt.
Veiligheid	1	Overige gevaren Transport materialen, machines en apparatuur	Goede werkvoorbereiding, ga na welke voorzieningen nodig zijn, maak zonodig afspraken met opdrachtgever, de aannemer Zorg voor mechanisch, horizontaal en verticaal transport door inzet van ladder- of pannenlift, vuilcontainers
Veiligheid	3	Geraakt worden door voorwerp Vallende lasten van dak, uit kranen en van steigers etc.	Stem werkzaamheden af met anderen op de bouwplaats/project. Veiligheidshelm onder kraanbereik verplicht.
Veiligheid	3	Geraakt worden door voorwerp Opperen bij kleine rietdekkers projecten	Ladder- of pannenlift duidelijk markeren
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Storingen door geen of onvoldoende (kracht-) stroom	Goede afspraken met opdrachtgever/ aannemer
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Gebruik elektrisch gereedschap	Gebruik leidingen/kabels voorzien van stevige rubber mantel en voorkom beschadiging. Maak tijdens pauzes en na afloop van het werk de installatie spanningloos. Zorg dat stekkers en contactdozen niet in het water komen te liggen.
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Opstelling machines, apparatuur	Zorg voor stabiele ondergrond
Veiligheid	3	Contact met elektriciteit Defect, in slechte staat, of niet goed beveiligd handgereedschap, apparatuur of installaties	Werk met accu gereedschap of beveilig gereedschap en apparatuur met een aardlekschakelaar
Psychosociale factoren	3	Geestelijk inspannend / interessant werk Werk vereist vakmanschap, concentratie, nauwkeurigheid en improvisatie vermogen	Maak gebruik van ervaring collega's en opleiding- en scholingsmogelijkheden voor kennisverbreding en specialisatie
Fysische factoren	2	Geluid Gemiddelde lawaai-blootstelling / werkdag (80-90 dB(A) Motorkettingzaag (afzagen riet in de nok) (95-105 dB(A) Slijptol (102-105 dB(A)	Neem bij de aanschaf of het vervangen van materieel, apparatuur en gereedschap de geluidsproductie in de afweging; vraag om informatie over de geluidemissie. Houd bij de keuze ook rekening met de fysieke belasting en de blootstelling aan stof en trillingen. Gebruik minder lawaaiige werkmethodes, zoals knippen in plaats van slijpen. Verstrek gehoorbeschermingsmiddelen. Verstrekken is verplicht boven een geluidniveau van 80 dB(A), gebruiken is verplicht boven een geluidsniveau van 85 dB(A). Kies een type in overleg met het personeel. Een middel dat niet prettig draagt, wordt vaak slecht gebruikt. Verstrek geen doppen of watten als beschermingsmiddel. Deze middelen beschermen onvoldoende. Otoplastieken met een op het geluidniveau afgestemd filter bieden wel een goede

Fysische factoren	1	Klimaat Hinder van koude, warmte, tocht, temperatuurwisselingen, regen en wind	bescherming. Zie toe op het gebruik van gehoorbescherming; zorg ervoor dat de leiding het goede voorbeeld geeft. Geef voorlichting over geluid, de risico's van geluid, de mogelijke maatregelen en de persoonlijke beschermingsmiddelen. Breng een overkapping aan. Verstrek/gebruik op het weer en het werk afgestemde werkkleding, die voldoende bescherming biedt tegen kou/tocht. Verstrek/gebruik katoenen kleding met polyurethaan-coating bij regenachtig en kil weer. Verstrek/gebruik een katoenen winterpak bij winters weer (niet geschikt bij nat weer). Maak afspraken met uw werknemers over wanneer er bij wind, regen en kou nog wel en wanneer er niet wordt gewerkt. Bij een verwachte windkracht zes of meer moet het werk op aluminium rolstellingen worden gestaakt en mogen er geen ladders worden gebruikt. Bij windkracht zeven (op het dak gemeten) worden de werkzaamheden op het dak en het hijswerk gestaakt. Hou bij de planning van het werk over de dag (aard van het werk en plaats op het dak) rekening met de stand van de zon en het te verwachten temperatuurverloop. Zorg voor afwisseling in de werkzaamheden om langdurige blootstelling aan het weer te voorkomen (bijvoorbeeld zon). Las bij warmte voldoende pauzes in en zorg voor voldoende drinken. Bescherm in de zomerperiode bij zonnig weer blootgestelde lichaamsdelen met een beschermende crème en/of een klep of helm met nekflap. Las bij koude voldoende lange pauzes in om op te warmen.
Fysische factoren	1	Klimaat Hinder van tocht, Veel hinder van koude, warmte, temperatuurwisselingen, regen en wind	Breng waar mogelijk voorzieningen aan tegen koude en tocht, zoals het gebruik van afscherming of tenten.
Fysische factoren	1	Klimaat Hinder van tocht	
Fysische factoren	3	Verlichting Schemer in wintertijd	Zorg op de bouwplaats minimaal voor oriëntatieverlichting van 150 – 200 lux en werkplekverlichting van 200-800 lux. Plaats zonodig bouwlampen bij.
Fysische factoren	3	Verlichting Onvoldoende en/ of onveilige verlichting op de bouwplaats, schemer in wintertijd / Onvoldoende verlichting in de werkplaats / Onvoldoende binnenverlichting op het project	Zorg op de bouwplaats minimaal voor oriëntatieverlichting van 150 – 200 lux en werkplekverlichting van 200-800 lux. Plaats zonodig bouwlampen bij.
Fysische factoren	3	Hand- armtrillingen Werken met motorkettingzaag of slijptol	Neem bij de aanschaf en het vervangen van gereedschap ook de productie van trillingen in de afweging mee. Vraag de leverancier om informatie over de hoeveelheid trillingen en de mogelijkheden om deze te beperken.
Fysische factoren	3	Hand- armtrillingen Gezondheidseffecten zoals "dode vingers" en gewrichtsaandoeningen	Verstrek bij koud weer goede handschoenen. Bij blootstelling aan hand-armtrillingen is warm houden van de handen belangrijk. Handschoenen hebben maar een beperkt effect op trillingsdemping. Werk niet langer dan een half tot één uur over de gehele dag met dit soort apparatuur. Laat werknemers met gewrichtsproblemen deze werkzaamheden niet uitvoeren. Gebruik minder belastende werkmethodes. Geef voorlichting en instructie over trillingen, de risico's en mogelijke maatregelen.
Fysische factoren	3	Straling UV-straling van de zon	Bescherm in de zomerperiode bij zonnig weer blootgestelde lichaamsdelen met een beschermende crème en/of een klep of helm met nekflap.
Toxische stoffen	1	Biologische agentia Schimmels in riet veroorzaken ontstekingsreacties van de huid, (acute en chronische) longaandoeningen, hoest en neusbloedingen	Zorg dat het riet droog wordt opgeslagen. Hierdoor wordt schimmelvorming tegen gegaan. Voer werkzaamheden die veel stof veroorzaken uit op een moment dat zo weinig mogelijk personen er aan worden blootgesteld. Zorg voor voorlichting over het op een juiste wijze uitvoeren van de werkzaamheden. Houd hierbij rekening met anderstaligen. Vermijd/beperk stofvorming. Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming, masker met P3 - filter . Zorg voor goede sanitaire voorzieningen (onder andere warm water en zeep om de handen te kunnen wassen, en schone, droge handdoeken).
Toxische stoffen	1	Biologische agentia Stof of resten van vogelnesten en vogeluitwerpselen kan allergische reactie/ verkoudheidsklachten/ benauwdheid veroorzaken	Houd tijdens sloop- en onderhoudswerkzaamheden rekening met de windrichting. Zo kan de goede werkvolgorde worden aangehouden en 'bovenwinds' worden gewerkt. Laat medewerkers bij klachten door het werk de bedrijfsarts raadplegen.
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen Schimmels in riet veroorzaken ontstekingsreacties van de huid, (acute en chronische) longaandoeningen, hoest en neusbloedingen	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming; meestal zal een halfgelaatsmasker met filter type P2 voorzien van uitademventiel voldoende zijn; bij langer durend gebruik bij voorkeur een middel voorzien van een aanblaasfilter, bijvoorbeeld een type met kap dat tevens de ogen beschermt.
Toxische stoffen	1	Overige toxische stoffen Huidblootstelling handen aan toxische stoffen	Verstrek/gebruik handschoenen (bij het werken met lood, zink en cement/ specie). Informeer bij de leverancier voor het type. Verstrek/gebruik vloeistofdichte neopreen handschoenen bij werk met cement/ specie om huidaanandoeningen te voorkomen.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting	Voer het zagen van afdekpannen nat uit en bij voorkeur op de begane grond.

		giftige stoffen en processen Vrijkomen van kwartsstof bij zagen, slijpen van afdekpannen (rietvorsten)	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming P2, want P3 geeft teveel zicht verlies en dat kan niet op het dak. Zorg bij het zagen of slijpen van afdekpannen (vrijkomen van kwartshoudend stof) voor pannenzaag met watertoevoer en/of stofafzuiging of gebruik een slijptol met stofafzuiging. Gebruik hierbij ook een veiligheidsbril. Maak de rietvorsten op maat met een tang. Draag anders ademhalingsbescherming; half- of volgelaatsmasker met P3-stoffilter. Vermijd/beperk stofvorming. Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming. P2 als gewerkt wordt met watertoevoer of afzuiging, P3 als dit niet het geval is. Gebruik Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA). Vermijd contact met de huid en inademing door zorgvuldig werken en het gebruik van de juiste PBM .
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Werkvoorbereiding	Verstrek/gebruik werkhandschoenen. Zorg voor goede sanitaire voorzieningen (onder andere warm water en zeep om de handen te kunnen wassen, en schone, droge handdoeken). Vermijd/beperk stofvorming. Voer werkzaamheden die veel stof veroorzaken uit op een moment dat zo weinig mogelijk personen er aan worden blootgesteld. Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming. P2 als gewerkt wordt met watertoevoer of afzuiging, P3 als dit niet het geval is. Verwijder stof waar mogelijk door middel van zuigen.
Toxische stoffen	1	Kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting giftige stoffen en processen Aanbrengen/ bevestigen lood	Zorg voor goede sanitaire voorzieningen (onder andere warm water en zeep om de handen te kunnen wassen, en schone, droge handdoeken). Verstrek/gebruik werkhandschoenen (NEN-EN 388) bij het bewerken van riet en het gebruik van staaldraad. Handschoenen moeten van binnen schoon zijn, en over schone handen worden aangetrokken. Zorg voor een goede persoonlijke hygiëne. Behandel de huid met een daarvoor geschikte crème/ zalf om ontvetting te vermijden (vooral na metselwerk). Verstrek/gebruik bij een kans op vallende materialen of gereedschap een veiligheidshelm (NEN-EN 397).
Toxische stoffen	1	Stof Stofbelasting bij slopen en opruimen	Gebruik/verstrek een veiligheidshelm (NEN-EN 397)
Toxische stoffen	1	Stof Stofbelasting bij verwijderen van riet of onderhoud aan rieten daken	Verstrek/gebruik werkhandschoenen (NEN-EN 388) bij het bewerken van riet en het gebruik van staaldraad. Handschoenen moeten van binnen schoon zijn, en over schone handen worden aangetrokken.
Algemene voorzieningen	1	Hygiëne Santitaire voorzieningen	Gebruik/verstrek werkhandschoenen (NEN-EN 388)
Algemene voorzieningen	1	Hygiëne Handschoenen	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming; stem het type af op de werkzaamheden. Meestal zal een halfgelaatsmasker met filtertype P2 voorzien van uitademventiel voldoende zijn Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming / halfgelaatsmasker van P2-kwaliteit Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming / masker van P3-kwaliteit (zie PISA-kaart "Leislag")
Algemene voorzieningen	1	Hygiëne Persoonlijke hygiëne	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming / masker van P3-kwaliteit (zie PISA-kaart "Behandeld hout (creosoot/teerolie)" en "Behandeld hout (wolmanzout)")
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Hoofdbescherming Overige	Gebruik/verstrek werkhandschoenen (NEN-EN 388) bij het bewerken van riet en het gebruik van staaldraad. Handschoenen moeten van binnen schoon zijn, en over schone handen worden aangetrokken.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Hoofdbescherming Werken binnen hijsbereik van kraan Vallende voorwerpen	Gebruik/verstrek werkhandschoenen (NEN-EN 388)
Persoonlijke beschermingsmiddelen	1	Handbescherming Verwonding van handen door ijzerdraad of dun r.v.s.-draad	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming; stem het type af op de werkzaamheden. Meestal zal een halfgelaatsmasker met filtertype P2 voorzien van uitademventiel voldoende zijn Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming / halfgelaatsmasker van P2-kwaliteit Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming / masker van P3-kwaliteit (zie PISA-kaart "Leislag")
Persoonlijke beschermingsmiddelen	1	Handbescherming Bewerken riet, gebruik staaldraad	Verstrek/gebruik ademhalingsbescherming / masker van P3-kwaliteit (zie PISA-kaart "Behandeld hout (creosoot/teerolie)" en "Behandeld hout (wolmanzout)")
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Ademhalingsbescherming Stoffige werkzaamheden	Gebruik Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA) .
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Ademhalingsbescherming Vrijkomen van kwartshoudend stof\	Geef voorlichting, informatie en instructie over doel, gebruik en onderhoud PBM
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Ademhalingsbescherming Bewerking geïmpregneerd hout	Neem bij de aanschaf of het vervangen van materieel, apparatuur en gereedschap de geluidsproductie in de afweging; vraag om informatie over de geluidemissie. Houd bij de keuze ook rekening met de fysieke belasting en de blootstelling aan stof en trillingen.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Algemeen Gebruik van PBM	Gebruik minder lawaaige werkmethodes, zoals knippen in plaats van slijpen. Verstrek gehoorbeschermingsmiddelen. Verstrekken is verplicht boven een geluidniveau van 80 dB(A), gebruiken is verplicht boven een geluidsniveau van 85 dB(A). Kies een type in overleg met het personeel. Een middel dat niet prettig draagt, wordt vaak slecht gebruikt. Verstrek geen doppen of watten als beschermingsmiddel. Deze middelen beschermen onvoldoende. Otoplastieken met een op het geluidniveau afgestemd filter bieden wel een goede bescherming. Zie toe op het gebruik van gehoorbescherming; zorg ervoor dat de leiding het goede voorbeeld geeft.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Algemeen Onbekendheid/ keuze juiste PBM	
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Algemeen Voorlichting en instructie	
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Gehoorbescherming Hoge geluidsniveaus gereedschappen en materieel	
Persoonlijke beschermingsmiddelen	2	Gehoorbescherming Slijpen, motorkettingzaag	

Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Oogbescherming Slijpen	Gebruik/verstrek een gelaatscherm/veiligheidsbril.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Gelaatsbescherming Werken met motorkettingzaag	Gebruik/verstrek een gelaatscherm.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Voetbescherming Onvoldoende grip, uitglijden, scherpe voorwerpen, vallende voorwerpen	Verstrek/gebruik veiligheidsschoenen (NEN-EN-ISO 20345 met S3-codering);
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Lichaamsbescherming Steunen met knieën op harde ondergrond (slijmbeursontsteking)	Gebruik/verstrek kniebescherming (niet knellend in knieholte), bij voorkeur kniestukken in werkbreek . Zorg voor de bekleding van dekstoel
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Lichaamsbescherming Weersinvloeden	Verstrek/gebruik op het weer en het werk afgestemde werkkleding, die voldoende bescherming biedt tegen kou/tocht. Verstrek/gebruik katoenen kleding met polyurethaan-coating regenachtig en kil weer. Verstrek/gebruik een katoenen winterpak bij winters weer (niet geschikt bij nat weer). Bescherm in de zomerperiode bij zonnig weer blootgestelde lichaamsdelen met een beschermende crème en/of een klep of helm met nekflap.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Lichaamsbescherming Werken met motorkettingzaag	Maak gebruik van een zaagbroek.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	3	Valbeveiliging Werken op hoogte	Gebruik valbeveiliging in de vorm van harnasgordel als collectieve beveiliging niet mogelijk is